NTNU **O-sak 4/09**
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
15.04.2009 RE/KRR

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Norskkurs for fremmedspråklige: Dimensjonering, innhold og ressursutnyttelse

---

1. Innledning

Internasjonalisering er en viktig del av norsk kunnskaps- og kompetanse-politikk, og et sentralt element i NTNUs strategiplan "Internasjonalt fremragende 2020".

Internasjonalisering av forskning og utdanning skal bidra til utviklingen av kunnskap og kvalitet nasjonalt og internasjonalt, men også fremme solidaritet og gjensidig respekt i form av viten om andre land, kulturer og språk.

"Internasjonalisering hjemme" er et begrep som brukes oftere og oftere for å understreke betydningen av at internasjonale aspekter er viktig for norsk utdanning. Et sentralt poeng både i Kvalitetsreformen og Stortingsmelding nr. 14(2008 - 2009), "Internasjonalisering av utdanning" er at studenter og ansatte som ikke reiser på ulike former for utveksling skal få internasjonale impulser og et rikere tilbud. "Internasjonalisering av utdanning må derfor handle like mye om å åpne, ta imot, lære og anvende det internasjonale og flerkulturelle aspektet som allerede eksisterer, som å reise ut". I Stortingsmelding nr. 14 anbefales det at institusjonene i norsk høyere utdanning legger større vekt på internasjonalisering hjemme og på utvikling av en "internasjonal campus".

De fleste utlendinger som kommer til norske utdanningsinstitusjoner opplever imidlertid barrierer. Først og fremst gjelder dette språk. Norskferdigheter er viktig med tanke på sosial integrering, men også for studenter og ansatte som skal undervise, veilede og lære, og bli ambassadører for Norge når og hvis de reiser tilbake. I St.meld. nr. 14 viser departementet til institusjonenes ansvar for å gjennomføre internasjonaliseringen, og oppfordrer i denne sammenhengen institusjonene til å gi flere språktilbud.

NTNUs visjoner og målsettinger for det internasjonale området, NTNUs internasjonal handlingsplan 2009 og NTNUs språkpolitiske retningslinjer tilsier at norskkurs for fremmedspråklige ansatte og studenter må ansees som en viktig del av internasjonaliseringsarbeidet vårt og arbeidet med å markedsføre og synliggjøre NTNU i internasjonal sammenheng. Jo bedre integrert våre internasjonale gjester blir, og bedre tilgang de får til norsk språk og kultur, jo bedre samarbeidspartnere og ambassadører vil de kunne bli for NTNU og Norge.

2. Situasjonsbeskrivelse

NTNUs språkpolitiske retningslinjer slår fast at systematisk språkopplæring for både studenter og ansatte skal være en del av NTNUs virksomhet.

Dagens språkopplæring i norsk for fremmedspråklige ved NTNU bygger på erfaring opparbeidet gjennom mange år, og tilbudet kjennetegnes ved gjennomgående høy kvalitet.

Antall fremmedspråklige ved NTNU har økt sterkt siden de første trinndelte kursene ble opprettet i 1990. Som en følge av dette har også etterspørselen etter norskkurs økt, men tilbudet har ikke økt i takt med etterspørselen.

3. Forslag til ny norskkursportefølje

Rektor ønsker å gi alle fremmedspråklige ved NTNU minst ett tilbud om språkopplæring. Et grunnleggende premiss er at tilbudet må være tilpasset brukerens behov. Tilbudet vil derfor avhenge av lengden på NTNU-oppholdet og hvilken kategori søkeren tilhører.

Porteføljen
For å kunne gi alle fremmedspråklige minst ett tilbud om språkopplæring, er det nødvendig å sette sammen en ny kursportefølje. Porteføljen består blant annet av to nye begynnerkurs med hhv 45 og 75 timers undervisning. Et nettbasert element inngår som en vesentlig del av begynnerkursene. De ordinære trinndelte kursene (trinn 1 til 4) og Innføringsprogram for utenlandske studenter (IFUS) kompletterer den nye strukturen.

Tabellen nedenfor viser kurstilbudet i den foreslåtte nye porteføljen og hvilke kategorier kursdeltakerne tilhører. En mer detaljert oversikt gis i tabell 4 bakerst i vedlegget til dette notatet.

	IFUS	Trinndelt 1-4	Langt beg. kurs	Kort beg. kurs
Heltids student	x			
Vit. ansatte (fast og midlertidig)		x		
Ektefeller (vit. Ansatte)				x
Student mer enn halvt år			x	
Student inntil et halvt år				x
Innvand./flykt ninger		x		

Det nettbaserte elementet som inngår i de to foreslåtte begynnerkursene, skal utgjøre ”læreboka” for disse kursene. Innholdet stilles til rådighet for fremmedspråklige så snart de

har et kontraktsmessig forhold til NTNU. Slik kan forberedelsene til norgesoppholdet starte før ankomst til landet.

Kursleverandør
HF/Institutt for språk- og kommunikasjonsstudier (ISK) er ikke i stand til å tilby nettbaserte introduksjonskurs før tidligst sommeren 2010.
For å sikre et best mulig tilbud allerede fra sommer/høst 2009, innhentes derfor tilbud fra eksterne aktører som kan levere begynnerkursene.

En eventuell avtale med ekstern kursleverandør tegnes i første omgang for en prøveperiode på ett år.

Dersom eksterne leverandører skal kunne tilby opplæring ved NTNU så fort som ønskelig, må Rektor umiddelbart innhente anbud fra aktuelle leverandører. Anbudsprosessen vil derfor bli satt i gang nå.

Drift og administrasjon av kursene
Selv om innhold og undervisningspersonell kjøpes fra en ekstern leverandør, må kursene administreres og driftes av NTNU. Det vil derfor bli tatt kontakt med aktuelle enheter som kan ta på seg drift- og administrasjonsoppgaver.

Kostnadsvurderinger
Dagens norskkurstilbud fra HF/ISK har høy kvalitet, men tilbudet har også en høy pris. HF/ISK bør derfor gå gjennom sin del av kurstilbudet som inngår i forslaget til den nye porteføljen med tanke på å redusere kostnadene.

Dersom den økonomiske situasjonen gjør det nødvendig, kan det forsvares å redusere antall timer med campusundervisning i begynnerkursene. Det forutsettes da at den nettbaserte delen av kurset er omfattende, differensiert og av høy kvalitet. Den må dessuten inneholde øvingsmateriell.

Flyktninger/innvandrere
Flyktninger/innvandrere med akademisk bakgrunn som skal kvalifiser seg i norsk for videre studier, har med dagens ordning vært sikret 30 % av plassene på de trinndelte kursen. Dette gav gruppen totalt 126 plasser på de trinndelte kursene i 2008. Det foreslås at flyktninger/innvandrere i fremtiden tildeles inntil 125 plasser per år på de trinndelte kursene.

Sluttkommentar
Med den nye kursporteføljen skal det være mulig å gi tilbud om språkopplæring til alle fremmedspråklige ved NTNU. Bergninger tyder på at skal være mulig å gi alle fremmedspråklige ved NTNU et tilbud om språkopplæring tilnærmet innenfor det budsjettet som er vedtatt. En eventuell egenbetaling for kursmateriell/pensumateriale og eventuelle kursavgifter, kan bidra til å redusere budsjettet. En eventuell kursavgift for ansatte er tenkt belastet fakultetene.

Det videreføres en dialog med HF om norskundervisningen, med sikte på å få til en avklaring om hvordan den nye kursstrukturen skal gjennomføres på permanent basis.

Vedlegg til O-sak 4/09

Om: Norskkurs for fremmedspråklige: Dimensjonering, innhold og ressursutnyttelse

1. Dagens norskkurstilbud og hva det koster

NTNU tilbyr ulike norskkurs for fremmedspråklige

- De ordinære trinndelte kursene (trinn 1 tom 4) med 420 plasser per studieår
- Innføringsprogrammet for utenlandske studenter (IFUS) med 15 plasser per studieår
- De trinndelte intensive sommerkursene (trinn 1 og 2) med ca 180 plasser per sommer
- "Survival-kursene" med ca 200 deltakere per år

Tabell 1 bakerst i vedlegget viser en mer detaljert oversikt over dagens norskkurs for fremmedspråklige.

Den totale kostnaden for språkkursen vil være på ca 7,8 mill i 2009.

I notatet Policy for norskkurs – innspill fra HF-fakultetet (datert 13.03.09) understreker fakultetet at det forutsettes at den kursvirksomheten som legges til fakultetet fullfinansieres, det vil si at fakultetet får dekket kostnadene i tråd med det faglige nivået de ulike kursene skal ha. Fakultet peker videre på at kursomfanget i dag er for stort i forhold til bevilgningen.

2. Tilbud og etterspørsel

NTNU opererer i dag med totalt 11 kategorier søkere til språkkurs for fremmedspråklige. Kategori 1 – 10 omfatter personer med NTNU-tilhørighet. Kategori 11 består av innvandrere. Se tabell 2 bakerst i vedlegget for opplisting av de ulike kategoriene.

I sum fulgte 406 personer de trinndelte kursene trinn 1 – 3 i 2008. 126 (31 %) av disse var innvandrere. Dette er i tråd med dagens retningslinjer som sier at innvandrere skal tilgodeses med 30 % av plassene på de ordinære trinndelte kursene. Tabellen viser også at NTNU ikke tilbød trinndelt kurs trinn 1 og 2 til noen i søkerkategori 4-10.

I denne sammenhengen kan det være vel så interessant å se på antall søkere på venteliste som på antall søkere som fikk plass. I sum stod 526 på venteliste til de trinndelte kursene trinn 1 – 3 i 2008. 122 av disse var innvandrere. Det fremgår videre at det ikke er venteliste for søkerkategori 1 og 2 (vitenskapelig ansatte med pålegg om trinn 3 innen tre år og ph.d. med dokumentert behov for norsk) til trinn 1, 2 eller 3. Når det gjelder de øvrige søkekategoriene, er det til dels lange ventelister til kursene på trinn 1 og 2, men trinn 3 har så godt som ingen venteliste, med unntak av innvandrerne. Ventelisten til trinn 4 er også relativt kort.

Tabell 3 bakerst i vedlegget viser ventelisten til de ordinære trinndelte kursene i 2008 og hvilken kategori søkerne tilhører.

NTNU har altså en situasjon hvor 406 fikk tilbud om kurs på trinn 1 – 3 på de ordinære trinndelte kursene i 2008. Ventelistene til de samme kursene var på 526 personer.

Det er viktig å merke seg at ventelistene i realiteten sannsynligvis er lengre da søkere unnlater å melde seg på kurs fordi de vet at muligheten for å få plass er liten. Det er altså en godt stykke igjen før NTNU kan tilby et tilstrekkelig antall kursplasser, spesielt på trinn 1.

3. Rektors vurderinger

Utfordringer

Som en del av sin internasjonaliseringsstrategi bør NTNU ha som mål å tilby kurs i norsk språk og kultur til alle sine fremmedspråklige medarbeidere og studenter. Dette innebærer at dagens tilbud må økes vesentlig, både fordi NTNU har som eksplisitt målsetting å øke antall internasjonale forskere og fordi antall innreisende studenter forventes å øke. Det står dessuten mange på venteliste i dagens situasjon. Den første utfordringen består derfor i å øke norskkurstilbudet slik at det best mulig dekker etterspørselen.

Et kurstilbud tilpasset den økte internasjonaliseringen, vil kreve en økonomi som står i forhold til satsingen. I forhold til de midlene som i dag avsettes fra sentralt hold, er norskkurstilbudet for omfattende. Dette medførte at HF-fakultetet i 2008 subsidierte norskkusene med rundt 1,5 mill. kroner. HF-fakultetet forutsetter at kursene i fremtiden finansieres uten midler fra dem.

Den tredje utfordringen består i opprettholde god kvalitet på kurstilbudet selv om det utvides og med de midlene NTNU finner å kunne avsette.

For å møte disse utfordringen bør NTNU derfor vurdere

- om dagens tilbud kan differensieres
- om gruppestørrelsen kan økes
- om undervisningen kan effektiviseres
- om fakultet/institutt bør faktureres for ansattes kursdeltakelse
- om studentene bør betale for den elektroniske pensumlitteraturen som levers med det foreslåtte nettbaserte tilbudet

3.1 Differensiering av dagens tilbud

Et grunnleggende premiss er at kursene må være tilpasset brukernes behov. Dette behovet vil primært være knyttet til to forhold:

- Brukerens rolle ved NTNU,
    - vitenskapelig medarbeider som skal undervise/forske
    - utekslingsstudenter/masterstudenter
    - IFUS-studenter
    - medfølgende ektefelle/partnere.
    - flyktning/innvadrer med akademisk bakgrunn som skal kvalifiser seg i norsk for studier
    - teknisk- administrativt ansatte
- Lengden på oppholdet.

Det er også ønskelig at det totale tilbudet har en oversiktlig og enkel struktur og at hver enkelt kategori av søkere/brukere får et minimumstilbud.

Behov knyttet til rolle:

Vitenskapelig medarbeidere i fast stilling skal forske og undervise og har et krav på seg om å gjennomføre norskkurs trinn 1, 2 og 3 i løpet av tre år. Deres behov er dekket i dag.

Medfølgende ektefeller/partnere til fast vitenskapelig ansatte bør sikres et minimumstilbud. Dersom ektefelle/partner trives i Trondheim, er det større mulighet for at de fast vitenskapelig ansatte forblir i stillingen. Ektefelle/partners trivsel avhenger i stor grad av hvorvidt de blir integrert i samfunnet. Her spiller språk- og kulturkunnskap en nøkkelrolle. Denne gruppens behov er ikke dekket i dag.

Midlertidig vitenskapelig ansatte ved NTNU (doktorgradsstudenter, post-doc'er forskere på kortere kontrakter, gjesteprofessorer og lignende) har behov for grunnleggende norskkunnskaper i forbindelse med veiledning og undervisning. Deres behov er i liten grad dekket i dag, og en utvidelse av tilbudet til disse vil muligens kunne øke veilednings- og undervisningskapasiteten ved NTNU

Utvekslingsstudenter/masterstudenter er viktige ambassadører for NTNU og Norge etter endt utdannelse og har et uttrykt behov for å lære noe norsk både i lærings- og integreringssammenheng. I en spørreundersøkelse til internasjonale studenter ved NTNU som ble gjennomført høsten 2008, etterlyser studentene bedre norskopplæring som et viktig tiltak i integreringsprosessen. 31 % av studentene sier at tilbudet om norskkurs er dårlig eller svært dårlig og 36 % sier at de har dårlig eller svært dårlig kontakt med norske studenter. Det er behov for et mer differensiert og utvidet tilbud for å dekke denne gruppens behov.

Flyktninger/innvandrere med akademisk bakgrunn som skal kvalifiser seg i norsk for videre studier, har med dagens ordning vært sikret 30 % av plassene på de trinndelte kursen. Dette gav gruppen totalt 126 plasser på de trinndelte kursene i 2008. Det foreslås at flyktninger/innvandrere i fremtiden tildeles inntil 125 plasser per år på de trinndelte kursene.

Fremmedspråklige i teknisk-administrative stillinger vil normalt ikke ha behov for norskopplæring da tilstrekkelige kunnskaper er en forutsetning for ansettelse. Disse stillingene lyses også bare ut lokalt/nasjonalt. I de tilfellene teknisk-administrativt ansatte har dokumentert behov for norskopplæring, kan de likevel få tilbud om opplæring tilpasset behovet.

Det nevnte utvalget som ble nedsatt av HF-fakultetet anbefaler en differensiering av dagens tilbud. Fakultetet slutter seg til denne anbefalingen. Dette er en anbefaling Rektor også stiller seg bak, og han ønsker å bygge videre på denne. Samtidig ser Rektor det som viktig at tilbudet skal ha en enkel og oversiktlig struktur. I det følgende diskuteres derfor to typer nye kurs av den typen utvalget anbefaler; en type kurs på 45 timer og en type kurs på 75 timer. Disse kursene har i det følgende fått betegnelsene *Kort begynnerkurs* og *Langt begynnerkurs*.

Etterspørselen etter kurs på begynnernivå har økt mest. Det skyldes primært den sterke veksten i gruppen utvekslingsstudenter på relativt korte opphold. Disse rekker vanligvis kun ett eller to språkkurs før oppholdet deres avsluttes Mange av dem har heller ikke ambisjoner om å skaffe seg mer enn grunnleggende ferdigheter i norsk. Likevel opplever de at dagens

survival-kurs på 25 timer ikke er tilstrekkelige. På den annen side finner de at trinndelt kurs 1 er for omfattende og arbeidskrevende. Dette tilsier at dagens korte ”survival-kurs” bør erstattes med et kurs som er noe mer omfattende, men mindre omfattende enn det trinndelte kurset.

Det første nye kurset, *kort begynnerkurs*, skal derfor erstatte dagens 25-timers ”survival-kurs”. Det nye kurset skal ha 45 undervisningstimer. Det foreslås videre at alle studenter med opphold på inntil *ett halvt års varighet* kun får dette tilbudet. Medfølgende ektefeller/partnere til fast vitenskapelig ansatte får også tilbud om *kort begynnerkurs*. Kursets innhold skal karakteriseres ved at det er beregnet på personer som ikke nødvendigvis skal ha videre opplæring i norsk. Dette i motsetning til de ordinære trinndelte kursene hvor ett trinn danner grunnlag for det neste. *Kort begynnerkurs* arrangeres som sommerkurs og hvert høst- og vårsemester.

Langt begynnerkurs er det andre nye kurset som foreslås opprettet. Det er et kurs på 75 timer. Det foreslås at alle studenter med opphold på inntil *ett års varighet* kun får dette tilbudet. De kan selvfølgelig velge å følge *Kort begynnerkurs* dersom de selv ønsker det. På samme måte som for *Kort begynnerkurs* skal innholdet i *Langt begynnerkurs* karakteriseres ved at det er beregnet på personer som ikke nødvendigvis skal ha videre opplæring i norsk. *Langt begynnerkurs* kan arrangeres som sommerkurs og i høstsemesteret. I høstsemesteret anbefaler Rektor at det bør begynne med en intensiv periode, for deretter å gå inn i en roligere fase. Siste intensive fase og eksamen kan være i desember/januar. Erfaringsmessig tilbringer mange studenter på ett års opphold jul og nyttår i Norge, og på denne tiden av året er de også fri fra fagstudienes arbeidsbyrde slik at tiden letter kan settes av til norskstudier.

Begge typene begynnerkurs kan også tilbys fremmedspråklige ansatte dersom de ikke ønsker å følge de mer arbeidsintensive trinndelte kursene.

Begge typene begynnerkurs bør avsluttes med eksamen da erfaringer tyder på at eksamen virker motiverende og disiplinerende. Det er å anta at det store frafallet på dagens ”survivalkurs” i noen grad kan henge sammen med at kursene ikke har eksamen og obligatorisk oppmøte. Det skal kreves oppmøte til et visst antall timer for å få gå opp til eksamen. For den skriftlige delen av eksamen bør en vurdere å benytte elektronisk multiple choice varianter da disse er kostnadseffektive.

Rektor synes det er interessant å vurder hvordan kursporteføljen kan differensieres ved å ta i bruk nettbaserte tilbud. I notatet *Policy for norskkurs – innspill fra HF-fakultetet* går det fram at fakultetet gjerne bidrar til utviklingen av nye kurstyper, f eks kurs basert på nettbaserte løsninger. Fakultetet vil imidlertid ikke anbefale *rent* nettbaserte kurs i språkopplæring. Dette er en oppfatning Rektor deler. Når det gjelder vurderinger av nettbasert undervisning for fremmedspråklige, må den derfor sees i kombinasjon med campusundervisning.

En kan tenke seg at både *Kort begynnerkurs* og *Langt begynnerkurs* baserer seg på et nettbasert tilbud. Campusundervisningen kan konsentreres seg om muntlige ferdigheter, mens øvrige ferdigheter i stor grad kan utvikles foran dataskjermen. Det nettbasert tilbudet kan stilles til rådighet så snart den fremmedspråklige har et kontraktsmessig forhold til NTNU. Forberedelsen til norgesoppholdet kan dermed starte fra utlandet.

Nettbaserte undervisning i kombinasjon med campusundervisning kan være aktuelt også for andre tilbud enn *Kort* og *Langt begynnerkurs*. Det bør imidlertid vurderes om en i første omgang bare bør starte med disse to kursene. Da det i dag finnes mye på markedet som er skreddersydd for målgruppen voksne fremmedspråklige, vil det være av interesse å fortløpende vurdere om og hvordan disse tilbudene bør utgjøre deler av NTNUs kursportefølje. NTNU kan selv også utvikle kurs, og NTNU kan samarbeide med andre i

UH-sektoren som utvikler norskkurs for fremmedspråklige. UiB har f eks i vår tilbudt et nettbasert kurs på trinn 3.

Tabell 4 bakerst i dette vedlegget viser en oversikt over forslag til ny kursportefølje og hvilke søkerkategorier som har tilgang til de ulike kursene.

Med dette forslag til ny kursportefølje ser Rektor det som mulig å

- Tilby alle fremmedspråklige ved NTNU minst ett språkkurs
- Heve kvaliteten på tilbudet ved at det korteste kurset øker fra 25 timer uten eksamen til 45 timer med eksamen
- Heve kvaliteten på tilbudet ved at fremmedspråklige i tillegg til opplæringen på campus også får tilgang til nettbaserte ressurser
- Heve kvaliteten ved å gi fremmedspråklige mulighet til å starte norsksopplæringen før de kommer til NTNU ved å benytte tilbud om nettbasert språkopplæring
- Tilby kurs som i omfang er tilpasset lengden på studentens opphold

3.2 Gruppestørrelse

Det er innlysende at forholdsvis små grupper er en fordel i språkopplæring, men det er like innlysende at gruppestørrelsen har stor innvirkning på kostnadene. Større grupper sikrer derfor opplæring for flere innenfor en gitt ressurs. I dag er gruppestørrelsen på 15 studenter (det tas opp 17) for trinn 1 i de ordinære trinndelte kursene, og 20 studenter (det tas opp 22) for trinn 2, 3 og 4. Rapporten *Policy for norskkurs ved NTNU (2008)* baserer alle sine kalkyler på to modeller; en med 15 deltakere per kurs og en med 20 deltakere. Rektor synes det er interessant å vurderes om alle typer kurs bør ta opp minst 22 studenter for å spare ressurser. Da det normalt vil være noe frafall, kan gruppestørrelsen i realiteten bli på ca 20.

3.3 Mulige effektiviseringstiltak

For å redusere kostnadene til norskkurs for fremmedspråklige så langt mulig slik at flest mulig kan få tilbud om opplæring med de midlene som stilles til rådighet, kan følgende tiltak vurderes. Andre tiltak kan også komme i betraktning.

- Elektroniske tester og elektroniske innpasningstester kan erstatte dagens tester som rettes manuelt. Det kan brukes av utviklingsmidlene på 1 mill (S-sak 07/09 om Fordeling av ekstrabevilgning fra Kunnskapsdepartementet i forbindelse med saldert budsjett 2008) til å utvikle slik tester med mindre det er mer kostnadseffektivt å benytte allerede eksisterende tilbud. NTNU tilbyr programvare som gjør det enkelt å lage slike tester.
- Elektronisk eksamen kan erstatte tradisjonell eksamen som rettes manuelt. Elektronisk eksamen kan utvikles med midlene styret har stilt til rådighet i S-sak 07/09. NTNU tilbyr programvare til formålet. Det er også mulig å benytte ferdigutviklede elektroniske eksamensoppgaver fra eksterne tilbydere.
- Nettbasert undervisning kan inngå i de ordinære trinndelte kursene på samme måte som i de nye begynnerkursene, det vil si at det nettbaserte undervisningsmaterialet stilles til rådighet for studentene før kursstart og benyttes som en ressurs under kurset.

Slik kan behovet for undervisningstimer reduseres. Alle dagens ordinære trinndelte kurs har hver et timetall på 81.

- Nettbaserte tilbud kan gis innenfor NTNUs læringstøttesystem it's learning. Dette vil kunne forenkle administrasjonen av kursene
- Større bruk av eksisterende kursmateriell, trykt eller elektronisk, kan erstatte egenprodusert materiale som i dag trykkes opp av HF/ISK og deles ut til studentene. Det finnes i dag mye på markedet som er skreddersydd for målgruppen voksne fremmedspråklige.
- Det bør vurderes om trinn 4 på de ordinære trinndelte kursene bør utgå. Bestått trinn 3 gir studiekompetanse.
- Dagens tilbud til fremmedspråklige gitt av HF/ISK har høy kvalitet, men tilbudet har også en høy pris. Kostnaden synes noe høy både for undervisning, drift og administrasjon. Undervisningen det her er snakk om er på grunn- og videregående skole nivå, og ikke på universitetsnivå. Det bør derfor vurderes om kostnadene kan reduseres.
- Samarbeid med andre i UH-sektoren vil kunne ha positiv effekt både på kvalitet og kostnader. Ved UiB/Senter for etter- og videreutdanning har de blant annet utviklet et trinndelt kurs for trinn 3 som utprøves for første gang dette semesteret.

3.4 Eventuell fakturering av fakultet/institutt og eventuell betaling for elektronisk pensumlitteratur.

Ved UiO faktureres fakultet/institutt for norskkurs for fast vitenskapelig ansatte. Alle som deltar på kurs, må dessuten betale semesteravgift og semesterregistrere seg innen gitte frister, selv om man er ansatt ved universitetet. Gjesteforskere kan også få plass på norskkurs dersom det enkelte fagmiljø selv ønsker å prioritere dekning av kostnadene og forutsatt at det finnes ledige plasser. Studenter og ektefelle/partnere kan også følge betalingskursene, men studentene har også et tilbud om kostnadsfrie kurs. Kursavgiften på betalingskursene varierer fra 1 000 til 13 500 kroner. For ytterligere opplysninger, se

http://www.hf.uio.no/iln/studier/evu/norskkurs/norsk/vit-ansatte.html,
http://www.hf.uio.no/iln/studier/evu/norskkurs/norsk/Norsk-info-avgift-beth09.pdf og
http://www.hf.uio.no/iln/studier/evu/norskkurs/english/int-students.html

Rektors vurdering er at fakturering av fakultet/institutt kan være interessant fordi fakultet/institutt med denne ordningen muligens vil legge forholdene bedre til rette for de ansatte som følger norskkurs. Det er kjent at noen stipendiater og nytilsatte forskere sliter med å få gjennomført norskkursene på grunn av sin øvrige arbeidsbelastning.

Det bør også vurderes om deltakerne på de to begynnerkursene skal betale for den elektroniske pensumlitteraturen som gjøres tilgjengelig via det foreslåtte nettbaserte tilbudet. Kostnaden per student vil være relativt liten. Det understreks at dette ikke er i konflikt med gratisprinsippet da det er normalt at studentene selv betaler for pensumlitteratur. Studentene vil ikke ha andre utgifter til pensumlitteratur, med unntak av eventuelle ordbøker.

4. Differensiering og utvidelse av dagens tilbud.

Med utgangspunkt i de vurderingene som er gjort ovenfor, har Rektor tatt kontakt med HF-fakultetet og gjort undersøkelser i det eksterne markedet for å sikre NTNUs fremmedspråklige et utvidet og mer differensiert norskkurstilbud allerede fra sommer/høst 2009.

All språkopplæring det her er snakk om, er på begynnernivå, og fullført trinn 3 gir studiekompetanse, det vil si at undervisningen er på videregående skole nivå og ikke på universitetsnivå.

4.1 Innspill og tilbud fra HF-fakultetet

Den sterke økningen av antall fremmedspråklige studenter ved NTNU var hovedgrunnen til at dekanen ved HF-fakultetet medio august 2008 oppnevnte et hurtigarbeidende tverrfakultært utvalg med mandat å utarbeide et underlagsdokument for videreutvikling av fakultetets norskkurspolicy. Utvalgets arbeid resulterte i rapporten *Policy for norskkurs ved NTNU* som det allerede er referert til i dette notatet. Rapporten anbefaler blant annet en differensiering og utvidelse av dagens kurstilbud. Anbefalingen er også kostnadsberegnet.

Forslaget fra HF ville vært tilstrekkelig til å nullstille ventelisten som var på 526 personer til de ordinære trinndelte kursene trinn 1 til 3 i 2008.

HF-fakultetet har svart at ISK ikke vil kunne tilby nettbaserte introduksjonskurs ut over småskala intern utprøving av utvalgte deler fra høsten 2009. Tidligst sommeren 2010 vil de kunne tilby 45 timers varianten. 75-timers varianten kan tilbys fra semesterstart 2011. Fakultetet antar at kurs støttet av et nettbasert opplegg, vil bli noe rimeligere enn et tilbud uten nettbasert opplegg.

4.2 Tilbud basert på bruk av ekstern leverandør

Undersøkelsene viser at det vil være mulig å få levert kurs fra ekstern leverandør fra juli/august 2009 dersom de får et avtale om leveranse i slutten av mai/begynnelsen av juni. Dersom NTNU skal kunne tilby sommerkurs gitt av ekstern leverandør, haster det derfor med å innhente tilbud.

Selv om kursene gis av en ekstern leverandør, vil undervisningen foregå i NTNUs lokaler. Tilbudet forutsetter at NTNU har ansvar for administrasjon og drift. Det bør derfor innhentes tilbud fra aktuelle enheter ved NTNU om drift- og administrasjon av kursene.

5. Ny kursportefølje. Kostnadsvurderinger

Med forslagene i dette notatet vil de relativt kostbare ordinære trinndelte kursene bare tilbys faste og midlertidig vitenskapelig ansatte ved NTNU samt innvandrere og flyktninger. Studenter og ektefelle/partnere til fast ansatte vil kun få tilbud om ett av nybegynnerkursene.

Det tilbys årlig 420 plasser på de ordinære trinndelte kursene. Antall fast og midlertidig ansatte som var aktuelle for slike kurs (de som fulgte kurs pluss de som stod på venteliste) i 2008 var på 327. I tillegg kommer 126 flyktninger/innvandrere. Totalen blir derfor 453.

NTNU synes derfor å ha et tilbud av ordinære trinndelte kurs som allerede er forholdsvis godt tilpasset etterspørselen slik den kan bli med den nye kursporteføljen. Det er imidlertid noe usikkerhet knyttet til disse beregningene. Gruppen *ph.d. uten dokumentert behov* og gruppen *ansatte med tidsavgrenset opphold* kan for eksempel ha unnlatt å melde seg på kurs da sannsynligheten for å få plass inntil nå har vært liten. På den annen side vil trolig en rekke fremmedspråklige ansatte på kortere opphold i fremtiden foretrekke ett av de to begynnerkursene som introduseres i den nye kursporteføljen framfor de ordinære trinndelte kursene. Sannsynligvis er også noen personer på ventelistene talt med to ganger, både for høst og vårsemesteret.

De trinndelte intensive sommerkursene er også relativt kostbare. Disse vil nå bli erstattet av de mindre kostnadskrevende begynnerkursene. På den annen side vil de rimelige "survivalkursene" også falle bort. Også de erstattes av begynnerkursene.

HF/ISK som tilbyr de ordinære trinndelte kursene og IFUS, bør gå gjennom sine tilbud og vurdere om det er mulig å redusere kostnadene. HF/ISK kan ha andre forslag til hvordan kostnadene kan reduseres enn de som er foreslått i dette vedlegget.

Dersom den nettbaserte delen av begynnerkursene er omfattende, bør det vurderes om det er mulig å redusere antallet timer med campusundervisning og samtidig opprettholde høy kvalitet på tilbudet.

Med den nye kursporteføljen skal det være mulig å gi tilbud om språkopplæring til alle fremmedspråklige ved NTNU. Bergninger tyder på at det skal være mulig tilnærmet innenfor det budsjettet som er vedtatt. En eventuell egenbetaling for kursmateriell/pensumateriale og eventuelle kursavgifter, kan bidra til å redusere budsjettet.

Tabeller

Tabell 1. Oversikt over dagens norskkurs for fremmedspråklige. Kurs som eventuelt tilbys ved enhetene eller f eks av studentorganisasjoner, er ikke med i oversikten.

Kurstype	Antall undervisningstimer	Antall plasser	Avsluttende eksamen
Ordinære trinndelte kursene trinn 1	81	Opptak med totalt 210 plasser hvert semester, 420 plasser per studieår.	ja
Ordinære trinndelte kursene trinn 2	81		ja
Ordinære trinndelte kursene trinn 3	81		ja
Ordinære trinndelte kursene trinn 4	81		ja
Trinndelte intensive sommerkursene trinn 1	100	Ca 180 studenter hver sommer	ja
Trinndelte intensive sommerkursene trinn 2	75		ja
Survival-kursene	25	Ca 200 i 2008	nei
IFUS	Ordinær undervisning over to semester	15 per studieår	ja

Tabell 2: Antall tilbudt plass og takket ja fordelt på dagens 11 søkerkategorier. Vår og høst 2008. Ordinære trinndelte kurs (1-4). Høst-tall i parentes.

Søkerkategori	Ordinære trinndelte kurs trinn 1	Ordinære trinndelte kurs trinn 2	Ordinære trinndelte kurs trinn 3	Ordinære trinndelte kurs trinn 4[1]
1: Vit. ansatte med pålegg om trinn 3 innen 3 år	5 (4)	3 (4)	0 (3)	
2: Ph.d. med dokumentert behov for norsk	31 (51)	28 (35)	12 (20)	
3: Utvekslingsstud på inntil ett års opphold	11 (3)	13 (6)	19 (13)	
4: Ph.d. uten dokumentert behov	0 (0)	0 (0)	2 (4)	
5: Ansatte med tidsavgrenset opphold (for eksempel post.doc)	0 (0)	0 (0)	2 (2)	
6: Adm./teknisk ansatte	0 (0)	0 (0)	1 (0)	
7: Ansattes ektefeller	0 (0)	0 (0)	1 (0)	
8: Ektefeller gruppe 2-4	0 (0)	0 (0)	2 (0)	
9: Masterstudenter for øvrig	0 (0)	0 (0)	5 (0)	
10: Ektefeller masterstudenter for øvrig	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
Totalt NTNU-søkere	47 (58)	44 (45)	44 (42)	
11: Innvandrere	21 (30)	18 (19)	19 (19)	
Sum NTNU og innvandrere	68 (88)	62 (64)	63 (61)	

[1] Søkerne rangeres etter karakter oppnådd på trinn 3. Søkerkategori er derfor irrelevant for trinndelt kurs trinn 4.

Tabell 3: Venteliste. Vår og høst 2008 og hvordan de ulike kategorisene fordeler seg på ventelisten.
Ordinære trinndelte kurs (1-4). Høst-tall i parentes

Søkerkategori	Venteliste ordinære trinndelte kurs trinn 1	Venteliste ordinære trinndelte kurs trinn 2	Venteliste ordinære trinndelte kurs trinn 3	Venteliste ordinære trinndelte kurs trinn 4[2]
1: Vit. ansatte med pålegg om trinn 3 innen 3 år	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
2: Ph.d. med dokumentert behov for norsk	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
3: Utvekslingsstud på inntil ett års opphold	36 (72)	22 (16)	0 (0)	
4: Ph.d. uten dokumentert behov	27 (28)	6 (3)	0 (0)	
5: Ansatte med tidsavgrenset opphold (for eksempel post.doc)	22 (24)	6 (5)	0 (0)	
6: Adm./teknisk ansatte	1 (1)	1 (3)	0 (1)	
7: Ansattes ektefeller	3 (1)	0 (1)	0 (0)	
8: Ektefeller gruppe 2-4	10 (17)	10 (10)	0 (2)	
9: Masterstudenter for øvrig	30 (24)	4 (8)	3 (3)	
10: Ektefeller masterstudenter for øvrig	1 (2)	1 (0)	0 (0)	
Totalt NTNU-søkere	130 (169)	50 (46)	3 (6)	
11: Innvandrere	10 (20)	22 (25)	20 (25)	
Sum NTNU og innvandrere	140 (189)	72 (71)	23 (31)	9 (10)

[2] Søkerne rangeres etter karakter oppnådd på trinn 3. Søkerkategori er derfor irrelevant for trinndelt kurs trinn 4.

Tabell 4: Forslag til ny kursportefølje for fremmedspråklige og hvilke søkerkategorier som har tilgang til de ulike kursene:

Eksisterende tilbud som inngår i den nye porteføljen, er markert med grått.

Kurstype	Antall undervisningstimer	Avsluttende eksamen	Kategori søkere
Ordinære trinndelte kursene trinn 1	81	ja	Faste og midlertidig ansatte. Midlertidig ansatte tildeles plass hvis det er kapasitet. Prioritering av midlertidige etter lengden på oppholdet. De som ikke får plass, velger om de vil stå på venteliste eller akseptere en plass på det lange begynnerkurset, evt det kort begynnerkurset.
Ordinære trinndelte kursene trinn 2	81	ja	Faste og midlertidig ansatte
Ordinære trinndelte kursene trinn 3	81	ja	Faste og midlertidig ansatte
Ordinære trinndelte kursene trinn 4	81	ja	Faste og midlertidig ansatte
IFUS	Heltidsstudium over 2 sem	ja	Utenlandske studenter som søker fra hjemlandet og planlegger fagstudier i Norge. Når det ikke er nok søkere fra utlandet, vurderes søkere med fast oppholdstillatelse i Norge
Kort begynnerkurs. Arrangeres som sommerkurs og hver høst og vår. Et nettbasert kurs for nybegynnere inngår i kurset	45	ja	Studenter på opphold på inntil et halvt år. Ektefeller/partenere til fast ansatte ved NTNU. Kan også tilbys studenter på lengre opphold som bare ønsker et minimumstilbud og ansatte som ikke ønsker å følge de ordinære trinndelte kursene
Langt begynnerkurs. Arrangeres som sommerkurs og hver høst. Et nettbasert kurs for nybegynnere inngår i kurset	75	ja	Studenter på opphold på mer enn et halvt års varighet. Kan også tilbys ansatte som ikke ønsker å følge de ordinære trinndelte kursene.